

Mediarecht

Deel 1

1 Inleiding: overzicht cursus

- Vrijheid van meningsuiting & persvrijheid
- Regeling audio-visuele media in Vlaanderen
- Deontologische regels

2 Afbakening van het domein

- Mediarecht gaat over:
 - Rechtsregels vrijheid van communicatie
 - Regulering beperkingen vanwege media-inhoud
 - Regulering organisatie & exploitatie
 - Regulering middelen & kanalen
- Belangrijke aspecten:
 - Rechtsregels (vs. deontologie)
 - Evolutie persrecht naar mediarecht
 - Complexe combinatie van ≠ rechtstakken

3 Afbakening van dit vak

4 Vrijheid van meningsuiting als

mensenrecht: de rationales

- Autonomie: zelfexpressie
- Argument van democratie (agenda setting, controle politici & security-valve F)
- Waarheidsvinding (~ dead dogma)

Deel 2

1 De (grond)wettelijke bescherming

- 3 centrale artikels (GW)
 - Artikel 19
 - Artikel 25
 - Audiovisuele media? RTBF tegen België
 - Artikel 150

- Conclusie

2 Vrijheid van meningsuiting als mensenrecht

- 2 Europa's (EU en Raad van Europa)
- EVRM
 - Artikel 10 (§1 en §2)
 - 3 voorwaarden beperkingen VVM
 - Mantra sinds arrest Handyside
 - Brede rechtspraak

3 Knelpunten

- Quid met drukpers-misdrijven en Assisen?
- Quid met 'preventief' optreden?
- Quid met kort geding?
- Quid met cascade?

4 Nog enkele slotopmerkingen

- VVM = samenspel GW en EVRM
- Meest voordelige geldt
 - Vaststelling 1
 - Vaststelling 2
- Maar: risico op chilling-effect

Deel 3

1 Uitgangspunt: artikel 17 EVRM

- Artikel 17 = 'guillotinebepaling'
- Symbolisch verschil art. 10 en art. 17 EVRM => complex systeem
- Oorspronkelijk: 'vijand van het systeem' = neonazi's
- Evolutie naar bescherming op meerdere gebieden
 - Homofobie: zaak Vedjeland
- Gevaar van hellend vlak
 - M'Bala M'bala tegen Frankrijk
 - Perincek tegen Zwitserland

2 Belgische context

- Negationisme
 - Kritiek ~ VVM
 - Uitspraak Arbitragehof
 - Beroep Arbitragehof => afgewezen (ethische kwestie)
- Anti-discriminatie en antiracisme
 - Antiracismewet
 - Spanning met VVM (zaak Féret tegen België)
 - ~ Security-valve functie
 - ~ Watering-downeffect
 - Anti-discriminatiewetten
 - Algemeen & man - vrouw
 - Grondwettelijk hof: nuances & correcties (grondwettelijke waarborgen en bijzonder opzet)
- Seksismewet
 - Beroep Grondwettelijk Hof => afgewezen
 - Bijzonder opzet van belang

Deel 4

1 Vooraf: goede zeden

- Interpretatie goede zeden
- Liberalisering (individualisme)
 - Maar: bepaalde grenzen blijven

2 Basis: artikel 383 strafwetboek

- Uitspraak Arbitragehof: openbare zeden = te vaag
 - Definitie Cassatie
 - 3 mogelijkheden
- Bepalingen 'goede zeden' problematisch

3 Invoer ontuchtige publicaties

- Wet werd opgeheven

4 Geen reclame voor seksuele dienstverlening

- Wetgeving wordt niet strikt toegepast

5 Bescherming van minderjarigen

- Belangrijk gedeelte (ook in mediadecreet)

6 Filmkeuring

- Historische achtergrond: verbod bioscoop <16j, tenzij KT
 - Verwaterd
- Bevoegdheid filmkeuring federaal => gemeenschappen
- Samenwerkingsakkoord 2019
 - Kijkwijzersysteem

7 Bescherming slachtoffers seksuele misdrijven

- Tenzij schriftelijke toestemming

Deel 5

1 Vooraf: belang aansprakelijkheid in mediarecht (BW)

Concept 1382-1383 BW

- Art. 1382 BW
- Art. 1383 BW
- 3 centrale termen: fout, schade en causaal verband

2 Recht gaat een gedragsnorm ontwikkelen

- Voorwaarde = fout
- Context media
- Contradictie
- Oplossing? Algemene regel
 - Maar: sterk casuïstisch
- Belangrijke algemene regels
 - Ter goeder trouw zijn en handelen
 - Waarheidsgetrouw & zorgvuldig handelen

3 3 grote groepen van fouten (cfr. soorten klachten bij de Raad vr de Journalistiek)

- 3 soorten fouten
 - Onzorgvuldige, onjuiste aantijgingen en kritiek zonder deugdelijk bewijs
 - Onnodig kwetsende termen - bewust schadeverwekkende beweringen
 - Aantijgingen van privacy & intimiteit

4 Belangrijkste uitgangspunten

- Enerzijds: zorgvuldig handelen
- Anderzijds: beperkend kader
- Geen resultaatsverbintenis

5 Verder contextualiseren

- Criteria waarmee rechters contextualiseren:
 - Het onderwerp
 - De persoon v/d betrokkenen

- Taalgebruik en stijl
- Aard van bijdrage
- Het medium
- Het bewijsmateriaal
- Voorbehouden
- Het perspectief van de lezer

6 Qua schade en causaal verband

- Idee: schadevergoeding = herstellend
 - Wat met reputatieschade? Symbolisch bedrag
 - Evolutie: bedragen lopen op
- Vaak ook: publicatie opleggen, dwangsommen + verbod verder gebruik
- Nogmaals: getrapte A
 - Uitzondering: onderscheiden fout

7 Specifiek over privacy en recht op afbeelding

- Privacy: moeilijke juridisch te conceptualiseren
 - Vrijheid of PSHrecht?
 - Sterke evolutie 'privacyschendbaar'
 - Twee gezichten: verdedigingsrecht & claimingsrecht
 - Vermarkting?
 - Globale definitie: B sferen
 - Conclusie: gemiddelde opvattingen
- Uitzonderingen op algemene vuistregels
 - Historische gebeurtenissen
 - Categoriseren
 - Gebeurtenissen of feiten van algemeen belang
- Bondig gezegd: afweging aard v. informatie/ aard v. betrokkene

Deel 6

- Criteria ~ rechtspraak Straatsburg

8 Aanvulling: recht op afbeelding

- Toestemming = noodzakelijk
 - Strikte interpretatie: moet expliciet gebeuren
- Maar: uitzonderingen (~ privacy)
 - Gebeurtenis v. actualiteit
 - Openbare plaatsen

1 Algemeen

- Wat is Recht v. Antwoord?
- Let op: complexe regelgeving
 - Aparte regelgeving Vlaamse Gemeenschap audiovisuele media

2 "Geschreven" recht van antwoord (Wet 23 juni 1961)

- Definitie:
 - Periodiek geschrift
 - Bij name genoemd of impliciet aangewezen
 - Binnen 3 maanden
 - Kosteloos
 - Uitzonderingen
- Voorwaarden (heel ruim):
 - 1000 lettertekens of maximaal dubbele tekst
 - Taal
 - Antwoord zijn + vermelden waarop men reageert
 - Binnen 3 maanden
- Weigeringsgronden:
 - Niet in verband met bestreden tekst
 - Beledigend - strijdig wetten - goede zeden
 - Zonder noodzaak derden betrokken
 - Taal
 - Niet conform aanvraagVW
- Inlassing:
 - In zijn geheel
 - Zonder tussenvoeging
 - Kosteloos
 - Zelfde plaats & lettertype
 - Repliek mogelijk

3 Recht van Antwoord audiovisueel (Federale wet 1977)

- Voorwaarden:
 - Binnen 30 dagen
 - Per post aangetekende brief
 - Identiteit aanvrager
 - Info i.v.m. uitzending
 - Met redenen omkleed (persoonlijk belang aantonen)
 - Antwoordtekst bevatten
- Weigeringsgronden:
 - Niet in onmiddellijk verband
 - Beledigend - strijdig wetten - goede zeden
 - Zonder noodzakelijkheid derden betrokken
 - Gesteld in andere taal
 - (Indien bevredigende spontane rechtzetting)
- Inlassing:
 - Kosteloos
 - Voorlezen in volgende uitzending/eerstvolgende programma
 - Geen repliek
 - Tegenvoorstel kan + in geval weigering > motieven

4 Recht van Antwoord in Vlaamse Gemeenschap (art. 102 ev. Mediadecreet)

- Grotendeels identiek wet
 - Maar: recht v. repliek (!)
- Belangrijkste verschil: recht van mededeling

5 Evaluatie prof 'Recht van Antwoord'

- Gemengde visie
 - Enerzijds: goed idee
 - Anderzijds: enige terughoudendheid

1 Algemeen

- Media & justitie = moeilijke relatie
- Juridische vs. journalistieke waarheidsvinding

2 Gerechtsverslaggeving

- In beginsel: openbaarheid terechtzitting
- Uitzonderingen: jeugd, openbare orde, goede zeden en seksuele delicten (~ identiteit slachtoffers)
- Geheim onderzoek, maar uitzonderingen
- Opgelet voor misbruik inzagerecht (zaak Masschelin)
- Conclusie
 - Qua civielrechtelijke aansprakelijkheid
 - Qua vermoeden van onschuld (ook in horizontale relatie ten aanzien v. pers)

3 Bronnengeheim

- Algemeen uitgangspunt: beschermen recht op informatie vs. chilling effect
- Invloed rechtspraak EVRM
 - Zaak Goodwin
- Belgische situatie
 - Lijdensweg > 2005: 'bronnenwet'
- Wet van toepassing op:
 - "Journalisten"
 - Redactiemedewerkers
 - Arresten Grondwettelijk Hof > bredere definitie 'journalist'
- Wat houdt recht in?
 - Zwijgrecht, maar uitzondering (voorkoming)
 - Let op: arrest Secic (EVRM)

Deel 8

1 Inleiding

- Onderscheid Raad van Europa (cfr. art. 10) en EU
- Hier: focus op EU-recht
 - Complex recht (samenloop)
 - Context ontstaan regelgeving

2 Belangrijkste regels

- Handvest Grondrechten (art. 11 FOE + mediadiversiteit)
- VEU: artikel 3 i.v.m. taal, cultuur en andere doelen EU
- VWEU: interne markt + vrij verkeer goederen en diensten + specifieke bepaling audiov. M
- Protocol v. Amsterdam: PO

3 Mededeling EC over staatssteun publieke omroepen

- Taken omschrijven
- Financiering: transparant
- Digitale economie: toegelaten

4 Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten (Mediadecreet)

- Let op: aanpassingen 2018
- Uitgangspunt
 - Redactionele V
 - Programma's > verbreed naar videoplatformdiensten
 - Hoofddoel: algemeen publiek informeren, vermaken, educeren
- 7 uitgangspunten in decreet:
 - Vrij verkeer en home control
 - Uitzonderingen: U-bocht; minderjarigen; hate speech
 - Minimale programma-voorschriften
 - Bescherming minderjarigen
 - Promoten EU producties
 - Evenementenregeling (lineair opennetzenders)

- Korte nieuwsgaring

- Recht van Antwoord

- "Commerciële communicatie"

- Productplaatsing

- Sponsoring

- Reclame & telewinkelen

- Minimumregels voor alles

5 Aanpassing Europese richtlijn

6 Overeenstemming Vlaams recht en EU

- Nu: goede overlap

- Problemen verleden:

- Taalverplichtingen

- May carry if

- Exclusiviteit VTM

Deel 9

1 Inleiding

- Audiovisuele media = gemeenschapsbevoegdheid
- Uitzonderingen
- Complexe regelgeving door convergentie omroep & telecommunicatie (despecialisatie v/d netwerken)

2 Voortdurende evolutie

- Evoluties:
 - Technische evoluties
 - Evolutie Europees recht
 - Evolutie VVM
- Liberalisering, bevordering pluralisme

3 Uitgangspunten

- Omroepactiviteit vs. omroepdienst
- Lineaire vs. niet-lineaire diensten
- Drielagenmodel

4 Gereguleerde markt

- Uitgangspunt decreet: gereguleerde markt

5 Basisnormen omroepactiviteiten

- Niet aansporen tot geweld & haat
- Specifiek omroepdiensten:
 - Non-discriminatie
 - Transparantie
 - Bescherming minderjarigen
 - Regels m.b.t. commerciële C
 - Recht v. antwoord & recht v. mededeling

6 Openbare omroep

- Jarenlange transformatie v. monopolie naar multimediaM
- Gevolg: structuur aangepast aan modern management (NV publiek recht)
- Debat: 'kerntaken' PO
- Uitgangspunt Beheers-overeenkomst: brede definitie

Deel 10

1 Radio

- Categorieën:
 - Landelijke radio-omroepO
 - Regionale radio-omroepO
 - Vervanging: netwerk radio-omroepO
 - Lokale radio-omroepO
 - Restcategorie
- Erkenning eerste drie + aanmelding voor andere
- Basisregels omroepdiensten + commerciële C gelden

2 Lineaire radiodiensten

- Enkele regels:
 - Uitzenden in het NL
 - Onafh. politieke partij
 - Eigen verantwoordelijkheid programma's + journaals

3 Verplichtingen en verboden

- Specifieke formele en inhoudelijke voorwaarden vr landelijke, netwerk/regionale en lokale radio's
- Doel: financiële & juridische stabiliteit + diversiteit & kwaliteit garanderen
- ~ Erkenning v. radio's + VRM

4 Televisie-diensten

- Erkenning vr regionale tv-omroeporganisaties & aanmelding andere private tv-diensten
- Formele voorwaarden + bijzondere voorwaarden regionale tv-omroepO

Deel 11

Deel 1: Commerciële communicatie

1 'Commerciële communicatie'

- Definitie (art. 2 Mediadecreet)
- Verschillende vormen: reclame, sponsoring, telewinkelen of product placement

2 Reclame

- Definitie
 - Ter bevordering v. verkoop
 - Tegen betaling of voor zelfpromotie
 - in lineaire omroepdienst uitgezonden

3 Zelfpromotie

- Definitie
- Verschillend van reclame (2 categorieën) > mogelijke herkwalificatie VRT

4 Sponsoring

- Definitie
- Verschil met reclame

5 Productplaatsing

- Definitie
- Verschil met sponsoring

6 Telewinkelen

- Definitie
 - Betspelprogramma's = verboden
 - Geneesmiddelen m. voorschrift + medische behandelingen = verboden

7 Boodschap van algemeen nut

- Niet-commercieel van aard
- Definitie
- Mogen niet gericht zijn op commerciële promotie v. individuele producten/diensten of lidmaatschap vereniging
- Meeste basisregels ~ CC, maar uitzonderingen
 - Verbod art. 59 nt v. toepassing
 - Verbod discriminatie art. 55 nt v. toepassing

8 Commerciële communicatievrijheid

- Voor CC: vrijheid van meningsuiting
 - Maar: wel grenzen
 - VRT specifiek: verbod reclame
- Zowel voor lineaire als niet-lineaire diensten (art. 52-62)
 - Wettelijke bepalingen
 - Bescherming privéleven
 - Eerlijke behandeling consument
 - Identificatieprincipe (sluikreclame & sublimale technieken)
 - Menselijke waardigheid
 - ...
- Producten: wat verboden is
 - Sigaretten
 - Bepaalde geneesmiddelen
 - Wapens
- Producten: speciale regels
 - Alcohol
 - Suikerhoudend snoepgoed
 - Toegestane geneesmiddelen
- Kinderen en minderjarigen (art. 70-77)

9 Bepalingen i.v.m. reclame & telewinkelen

- Zie dia

10 Bepalingen i.v.m. sponsoring

- Zie dia
- Bijzondere beperkingen PO

11 Bepalingen i.v.m. productplaatsing

- Zie dia
- Voorwaarden: zie dia

Deel 12

Deel 2: Vrije nieuwsgaring

- 1 'Recht op vrij informatiegaring en korte nieuwsverslagen**
 - Om regelgeving VVM te verzoenen met expliciete uitzendrechten
 - Specifieke regelgeving: zie dia (art. 118 Mediadecreet)
 - Beperkingen (art. 119)
- 2 Evenementenregeling**
 - Lijst met evenementen van aanzienlijk belang

Deel 1: Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)

- 1 Inleiding**
 - Situering
 - Taken
- 2 Samenstelling**
 - 2 kamers: Algemene Kamer en Kamer voor onpartijdigheid en bescherming minderjarigen
- 3 Algemene Kamer**
 - Toezicht naleving Mediadecreet & beteugeling inbreuken
 - Uitreiken, schorsen en intrekken zendvergunningen, ...
 - Bepalen relevante markten, identificeren dominante marktspelers & mediaconcentraties
 - Uitvoeren bijz. opdrachten
 - Procedure & sancties: zie dia
- 4 De kamer van onpartijdigheid en bescherming minderjarigen**
 - Eerder inhoudelijke taken
 - Uitspraken over uitzendingen die mogelijk:
 - Strijden met regels bescherming minderJ
 - Verbod op hate speech miskennen
 - Verplichtingen onpartijdigheid & non-discriminatie schenden
 - Procedure & sancties: zie dia

Deel 2: Raad voor de Journalistiek

- 1 Raad van Journalistiek**
 - Zelfregulerend orgaan
- 2 Samenstelling:** 18 leden komende uit drie groepen
- 3 Taken:** drie taken
- 4 Doel en werkingsgebied:** op verzoek of ambtshalve

5 Klachten, bemiddeling en uitspraken

- Eerste stap: poging tot bemiddeling
 - Indien niet: zaak naar Raad v. Journalistiek
- Let op: deontologische code (consequenties = beperkt)

6 Mededeling en bekendmaking

- Uitspraken worden gepubliceerd
- Succesvol? Ja

7 Code v/d Raad van Journalistiek

- Beginselen: zie dia

Deel 3: Jury voor ethische praktijken inzake reclame (JEP)

1 Samenstelling

- Paritair (reclamewereld en burgers)
- Zelfregulerend orgaan

2 Bevoegdheid

- Regulering v. reclame op de massamedia

3 Taken

- Klachten (verschillende voorW)
- Adviesaanvragen (preventief)
- Bekendmaking v. beslissingen (preventief)
- Opnieuw: deontologische, niet wettelijke